

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

323.1 (439Bp) (= 97/98)

Szerző: *Tamás Ernő*

Cím: *Elfogynak a budapesti négerek*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Hely

Idő

Személy

Helység

Bp

(Hely)

1924. 3. 2.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Elfogynak a budapesti négerek.

Csak egy állandó fekete lakos van Pesten. — Fekete-fehér magyar szerelmek. — Pincérek, liftcekek a kiváló néger költők Amerikában. — A fekete szomorúság és a néger ösművészet.

Az európai nagyurú életmód eleganciája nem nélkülözheti az etiopiai maszt, de nemcsak a magyar arisztokrácia vette szokásba a feketebőrű szolgák tartását, hanem békében az éjjeli mulatóhelyek is szívesen alkalmazták portás gyanánt az exotikus megjelenésű néger fiukat. A magyar közönség ezenkívül még csak az orfeumok, varieték színpadain és a cirkuszok porondjain találkozott e sötétbőrű emberekkel, ahol sajtóságos külsejükkel, nekünk torz arculatukkal a hangos kacajra fakasztó komikus figurákat képviselték. S ha számunkra érthetetlen anyanyelvükön, a *banjo* fájdalmas zenéjének kíséretével, faji keserőségeiket énekelték is, a közönség viharos derűtséggel jutalmazta szereplésüket.

S míg az európai köztudatba komikus elemként vonult be a néger, addig

a néger költészet alaphangja a szomorúság.

Kain-bélyegként viselik feketebőrűik feltűnő ismeretjelét, amely számukra valaha rabszolgasort, majd elnyomást, üldözést visszautasítást s még ma is szomorú elszigeteltséget jelent a fehér emberek világában. A mai néger költők pedig már magukba szívták a modern kulturát s jelenkori íróik fajuk tragédiáját tükrözik európai színvonalu műveikben. A *Pesti Hírlap* olvasói gyönyörködhetnek elsőnek René Maran, a francia gyarmati néger-író koszorus regényének, a *Batuala*-nak a *Kosztolányi Dezső* által végzett szép magyar fordításában. S Amerikában — ahol 11 millió néger él az Egyesült Államokban — hatalmas lendületű néger költészet jelentkezett. Érdekes és a feketék sorsára amerikaiisan jellemző, hogy

a mai kiváló néger költők is szolgasorsban ének,

liftesek, pincérek, hotelportások s közben az európai színvonalu verseikkel világhíres nevet vívnak ki. S bár Amerikában a fizikai munkának is egyenrangú a becsülete a szellemi munkával, a fehérbőrű amerikai írók még sem pincérkednek... Az első amerikai költő, *Phillis Wheatley*, 1750-ben lépett föl s még rabszolgagyerekként került az újvilágba, de verseit már angol nyelven írta. A néger lélek első megszólaltatója *Frances E. Harper* volt. A mai néger költők legkiválóbbjai: a néger tájszókát használó *Paul Laurence Dunbar*, a jamaikai négerélet és a newyorki néger-negyed proletárvilágának költője, *Claude Mc. Key* és a szabad verset író *Fenton Johnson* már a világirodalom művészei közé számítanak s mind a magányos négersors szomorúságát zengik.

Magyarországon ma kevés a néger,

pedig békében — különösen Budapesten — uton-utófélen találkoztunk velük. A nagyobb szállók kapujában mosolyogva köszöntött bennünket fehérfogorú fekete arcuk s a városligeti mulató vendégeit is fekete portás üdvözölte. A kávéházakban magyarul beszéltek és énekelték, sőt előfordult, hogy Newyorkban egymás közt magyarul beszélni hallott két négert egyik meglepődött honfitársunk. A megszólítások után kiderült, hogy mindketten — *grófi inasok Magyarországon* s csak látogatóba hajóztak át a tengerentúlra.

Nemrég, úgy nyolc-tíz hónappal ezelőtt, körülbelül negyven néger tartózkodott Budapesten, akik nagyobb artista-társaság tagjai voltak. Most mindössze 10—14 feketebőrű tartózkodik itt, kivétel nélkül artisták, akik majd megint tovább utaznak. S

csak egy állandó néger lakosa van Pestnek,

akit majdnem az egész főváros lakossága ismer. Evvel a szimpátikus fekete fiatalemberrel némelyek nappal, mások éjjel találkoznak sűrűn. Nappali találkozásból azok ismerik, akiknek dolguk akad az amerikai konzulátuson, mert a csillagos lobogó követtségének stílszerűen ő a portása. A többi ismerőseinek éjjel fekete kávé szolgál föl az egyik mulatóhelyen. Deli természetű néger ismerősünk különben egész jól beszél magyarul. Rajta kívül még egy néger orvos is tartózkodik Budapesten, de csak átutazóként jelentette be magát. Eddig egyik fővárosi kórházban működött, most magányakorlatot folytat.

Európában még

most fedezik fel a négereket,

s míg Budapesten csupán burleszk-artisták gyanánt értékelik őket, a legújabb művészi törekvések az afrikai ősnéger művészet motívumait utánozzák. Kevesen tudják ugyanis, hogy például a *benini* (Szudán) bronzöntvények és elefántcsontfaragványok technikája rendkívül magas színvonalon áll. Az

európai a torznak vélt arcmásokon talán nevetne, de a kifejezés művészetét figyelmes szemlélet után el nem tagadhatja. Néger szemmel természetesen más a szép. Egyszer általunk torznak talált fekete nőarerről megkérdeztük néger ismerősünk véleményét s természetesen az volt a válasza, hogy ez a néger nő fajtája szemével nézve — szépség.

A faji határok az érzékek vágyainak világában mégis leomolnak,

magyar és néger fajkeverékről is tudunk,

különösen Amerikában fordult sokszor elő, de nemrég az elszakított magyar délvidéken is történt ilyen házasságkötés. A fehér-fekete szerelmekre azonban jellemző, hogy majdnem minden esetben a nő volt a fehérbőrű: a nők — liberálisabbak a férfiaknál a szerelemben! Hiszen régi magyar asszonyi szólás, hogy a férfit — ha csak egy fokkal szebb az ördög-nél — szeretni lehet s az európai képzelet négertestszínrre festi az ördögöt, amely már oly sokszor elcsábította a nőt...
Tamás Ernő.